

Who is Haman?

1. Dr. Yoram Hazony, *The Dawn* pg. 45

Like Vashti's insubordination, the treachery of his trusted officers leaves Ahashverosh exposed, before the kingdom and in his own eyes: While he presumes to possess the power to rule the known world, it becomes apparent that he cannot even tell what is happening in the palace at Susa. And just as Vashti's rebellion leads him to reassert himself by deposing and banishing her, so too does the rebellion of the king's servants lead him to take drastic action to grind them all under his heel. He responds to the chaos with the imposition of a figure he believes will be able to restore order, and whom he intends to inspire awe in other would-be conspirators: Haman the Agagite, before whom, Ahashverosh decrees, the entire political leadership of the empire is expected to pay obeisance.

2. Daniel 6:1-11

3. Talmud, Megilah 16a

תנא המן ספר של כפר קרצום היה עשרים ושתים שנה

We have learned: Haman was the barber of Kfar Kartzom for 22 years.

4. Talmud, Megilah 13b

"אחר הדברים האלה" - מאי "אחר"? אמר רבא: אחר שברא הקב"ה רפואה למכה...

"After these things" – What is "after"? Rava said: After Gd created the cure for the wound...

5. Talmud, Megilah 12b

תנא: ממוכן זה המן

"Memuchan" – This is Haman.

6. Midrash, Pesikta Zutrita to Esther 1:16

"ויאמר ממוכן. "ממוכן" כתיב, שהיה מוכן לפורענות. "ממוכן" הדיוט שבכולן, א"ר אבא בר כהנא מכאן שהדיוט קופץ בראש.

It is written *Mumchan*, for he was prepared (*muchan*) for punishment. "Memuchan" was the least of them all. Rabbi Abba bar Kahana said: We see here that a common person jumps to the front.

7. Malbim to Esther 3:1

בארו המפרשים כי אחר שנשכח מאחשורוש שאסתר הגידה זאת בשם מרדכי, וזה המלך היה חפץ מאד ביחוד לשלם גמול למיטיביו, ולא מצא דבר במה שישלם לאסתר עבור שהצילה נפשו משחת, חשב כי אך בזאת יאות לה במה שייטיב להשרים אשר יעצוהו לקחת את אסתר, שהראשון מסריסיו היה מהומן, והוא יעצוהו לבקש לו נערות בתולות וע"י נשא את אסתר, ולכן העלהו על במתי עב. וגם כי אחר שנשכח ממנו מי היה המגלה מדבר בגתן ותרש, היה נקל להמן אשר שעתו הצליחה לו לפתות לב המלך שהוא היה המגיד דבר, ולכן העלהו לגדולה, ובאופן שהמן התלבש בטלית שאינו שלו, והכבוד הלז היה באמת מגיע למרדכי אך מאת ד' היתה נסבה שתחול על ראש הרשע לפי שעה עד בא העת להחזיר העטרה לבעליה:

"גדל... וינשאהו" מנמוסי המלכים שלא לגדל איש הדיוט פתאום משפל המדרגה עד רום המעלות, רק יעלהו מדרגה אחר מדרגה...

The commentators explained that once Achashverosh forgot that Esther had told him this in Mordechai's name, and this king very much wished, especially, to reward those who benefited him, and he found nothing he could do to repay Esther for saving his life from destruction, so he thought that this would be good for her, to help the officers who counseled him to take Esther. The first of these *sarisim* was Mehuman, and he had advised him to seek young girls, and through this he married Esther. Therefore, he elevated him atop the clouds.

Also, after [Achashverosh] forgot who exposed Bigtan and Teresh, it was easy for Haman, for whom the time was fortuitous, to introduce into the king's heart that he had been the one to tell it. Therefore he elevated him, such that Haman wore a garment that was not his own. This honour was truly due to Mordechai, but this was caused by Gd to fall upon the head of the wicked one temporarily, until the time would come to return the crown to its rightful owner.

"He elevated... and he raised him" – It is the way of kings not to elevate a common person suddenly, from the lowest rank to the highest rank. Therefore, he elevated him rank by rank...

Mordechai refuses to bow

8. Who won't bow? Bereishit 18:2, 23:7, 33:3, 42:6

9. Talmud, Megilah 19a, based on Esther 8:26

מה ראה מרדכי דאי קני בהמן, "על ככה" דשוי נפשיה עבודה זרה...

What did Mordechai see that made him anger Haman? "For this" – for he made himself a foreign god.

10. Talmud, Sanhedrin 61b

העובד עבודה זרה מאהבה ומיראה, אביי אמר חייב, רבא אמר פטור... אמר אביי מנא אמינא לה? דתניא "לא תשתחוה להם" - להם אי אתה משתחוה, אבל אתה משתחוה לאדם כמותך. יכול אפילו נעבד כהמן? תלמוד לומר 'ולא תעבדם'. "והא המן מיראה הוה נעבד [ואעפ"כ אסור]! ורבא? כהמן ולא כהמן - המן דאיהו גופיה עבודה זרה, ולא כהמן דאילו המן מיראה והכא [האיסור] לאו מיראה.

One who serves a foreign god out of love or fear: Abbaye says liable, Rava says exempt...

Abbaye said: What is my source? We have learned, "'Do not bow to them' – Do not bow to them, but bow to people, who are like you. Even if the person is worshipped, like Haman? It says, 'And do not worship them.'" Haman was only worshipped out of fear [and yet it was prohibited]!

What would Rava say? The prohibition is only if it is like Haman, but not like Haman. Haman was himself worshipped as a foreign god; but not like Haman, in that Haman was worshipped out of fear, and the prohibition is only if it is not out of fear.

11. Malbim to Esther 3:2

והטעם שנמנע מרדכי מכרוע לו, בארו המפרשים מפני שהיתה השתחויה הזאת כענין קבלת אלקות, שכן היה דרך העמים הקדמונים מאמיני ההזיות ליחס אל כל איש שמצאו בו איזה מעלה יתירה בחכמה או גבורה ועושר לאמר שהוא מבני אלים ושוכב או כח עליון שופע עליו, כמ"ש בנבוכדנצר (דניאל ב) "ולדניאל סגיד ומנחה וניחוחין אמר לנסכה ליה", ולכן נמנע מרדכי מזה באשר הוא יהודי.

Regarding the reason why Mordechai refused to bow to him, commentators have explained that it was because such bowing would be a form of accepting Divinity. Thus the early nations, believers in illusions, ascribed to anyone who was found to possess a greater level of wisdom or might or wealth that he was a son of the gods, or that a particular star or celestial force influenced him. As it said of Nevuchadnezzar (Daniel 2), "And he worshipped Daniel, and said that offerings should be brought before him." Therefore, Mordechai refused to do this, as a Jew.

12. Rashi to Sanhedrin 61b

שעשה עצמו עבודה זרה כדאמר במגילה (יט, א), דאי לאו הכי לא הוה מרדכי מתגרה בו והיה כורע ומשתחוה לו.

He made himself a foreign god, as Megilah 19a says, for otherwise Mordechai would not have started with him, and would have bowed to him.

13. Midrash, Esther Rabbah 7:5

מה עשה המן? עשה לו צלם מרוקם על בגדיו ועל לבו וכל מי שהיה משתחוה להמן היה משתחוה לעבודת כוכבים.

What did Haman do? He embroidered a form on his clothes and on his chest, and anyone who bowed to Haman was bowing to the foreign god.

14. Jerusalem Talmud, Sheviit 4:2

ברבים אפילו מצוה קלה לא ישמע לו, כגון לולינוס ופפוס אחיו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן.

In public, don't even listen to [a threat] regarding a light mitzvah. Like Lulianus and his brother Pappus, who were given water in a coloured glass, but they rejected it.

15. Prof. Amos Chacham, Daat Mikra to Esther 3 fn 2

יש לדייק שהכתוב אומר בהמן לשון 'כריעה והשתחויה' ביחד. צירוף זה לא מצינו במקרא כי אם לד' לבדו. ואף 'כריעה' לבדה לא מצאנו לפני שליט בשר ודם, כי אם לכבוד ד' או נביא (או אצל עובדי עבודה זרה לכבוד יראתם).

One should note that the text says of Haman 'kneeling and bowing' together. We have not found this combination in Scripture, other than regarding Gd alone. We have not even found 'kneeling' alone before a human ruler, but only in honour of Gd or a prophet (or vis-à-vis idolaters, in honour of their deity).

16. Prof. Yoram Hazony, *The Dawn* pp. 60-61, 67-68

Jews do not refuse to bow before kings or their viziers. Jews refuse to bow before *idols*. Are we then to understand that Mordechai believed the vizier somehow to be an idol, that he had made of himself a god?

When the rabbis retold the story of Mordechai's refusal, they understood that such was indeed the case... If we are to fully appreciate the Jews' war against the vizier, a war which opens with a man who will not bend, and closes with the deaths of a substantial part of the fighting power of Persia, we must understand the idolatry against which the war was fought...

So long as Ahashverosh took decisions through broad consultation with a range of advisers, there was every reason to hope that the laws and actions of the Persian state would tend towards at least the roughest approximation of a just settlement among the competing perspectives, interests and truths in the empire. Haman's installation, however, eliminating as it did the action of interests other than his own, in principle suppressed the search for a greater truth on the part of the state; henceforth it would become defined by the perspectives and desires of a single man, Haman... his elevation transformed him (and Ahashverosh, as well) into a usurping god, a pretender to knowledge and power he did not have, an idol...

17. Refusals

- Daniel 1:7-8
- Daniel 3:1-12
- Daniel 6:11

18. Abarbanel, Maayan 6 Tamar 3 (pg. 312)

כל הצלם מראשו ועד רגליו היה של זהב להורות שכל המלכיות שיבאו אחריו וימלכו בכפה יהיו תמיד מזרעו וממלכות בבל לא לבד הראש כי אם ג"כ הזרועות והשוקים ועד ירכים ולכן צוה לקבץ את כל האומות והלשונות אשר בכל מלכות ממשלתו ושכלן יפלו ויסגדון לפני אותו הצלם לרמוז שיהיו נכנעים ונכבשים לממשלתו עוד כל ימי הארץ ולכן היה זה מתוך הניגונים כי היה זה כענין המלכת מלך... אבל חנניה מישאל ועזריה לא רצו להשתחוות לאותו צלם לפי שהיו מאמינים אמונה אמיתית קיימת בסדור הד' מלכיות והיו מקוים המלכות הה' ולכן לא רצו לקבל עליהם מלכות בנצחיותו לעד כי היה זה הפך אמונתם וקבלתם.

The entire statue, head to toe, was of gold, demonstrating that all empires to come after him and reign over the world would be from his descendants and the Babylonian Empire, and not only the head, but also the arms and thighs and loins. And so he instructed that they gather from all of the nations and tongues throughout his empire, and that all would fall and bow before that idol, to hint that they would be humbled and conquered before his reign, eternally. Therefore, this was performed with music, like a king's coronation...

But Chananiah, Mishael and Azariah did not want to bow to that statue, because they believed truly and enduringly in the order of the four empires, and they longed for the fifth empire. Therefore, they did not want to accept upon themselves this eternal empire, which would be the opposite of their belief and tradition.

19. Talmud, Megillah 12a

שאלו תלמידי רבי שמעון בן יוחאי מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה אמר להם אמרו אתם אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע

Rabbi Shimon bar Yochai's students asked him: Why did the Jews of that generation deserve destruction? He replied, "You tell me!" The students said: Because they benefited from that wicked person's feast.

20. Talmud, Megilah 12b-13a

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי: אביו מבנימין ואמו מיהודה. ורבנן אמרי משפחות מתגרות זו בזו: משפחת יהודה אומרת אנא גרים דמתיליד מרדכי דלא קטליה דוד לשמעני בן גרא (עי' שמואל ב טז), ומשפחת בנימין אמרה מינאי קאתי.

רבא אמר כנסת ישראל אמרה לאידך גיסא: ראו מה עשה לי יהודי ומה שילם לי מינאי! מה עשה לי יהודי דלא קטליה דוד לשמעני דאיתיליד מיניה מרדכי דמיקני ביה המן, ומה שילם לי מינאי דלא קטליה שאול לאגג דאיתיליד מיניה המן דמצער לישראל!

Rabbah bar bar Chanah cited Rabbi Yehoshua ben Levi: His father was of Benjamin; his mother was of Judah.

And the Sages said: The families quarreled with each other: Judah said, "I caused Mordechai to be born, as David did not kill Shimi ben Gera (see Shemuel II 16)." And Benjamin said, "[Mordechai] came from me!"

Rava said: The Jews said the opposite – See what the Judahite did to me, and how the Benjaminite paid me! What the Judahite did to me in that David did not kill Shimi, from whom was born Mordechai, who angered Haman. And how the Benjaminite paid me in that Shaul did not kill Agag, from whom was born Haman, who pained Israel!

The Lottery

21. Appearance 3:7, 9:24, 9:26

22. Malbim to Esther 3:7

הגורל הזה היה מין ממיני הגורלות שנקרא שמו פור, והגורל הזה היה רגיל לפני המן להגריל בו בכל עת, וע"י הגורל הזה הגריל מיום ליום. הנה הגורל היה בשלשה עשר בניסן (כמ"ש בפסוק י"ב) ובודאי מחשבת המן היה לנקום בעם ד' תיכף. והתחיל בגורלו מן ארבעה עשר בניסן שהוא יום המחרת ולא עלה בידו, ושוב הגריל על ט"ו ט"ז ניסן, תמיד דחהו הגורל עד סוף ימי החדש. וכיון שהגיע לחדש הבא התחיל מיום א' של אייר ודחהו הגורל מיום ליום עד יום האחרון שהוא י"ג אייר, כי הגורל מוכרח ליפול על יום אחד מימים הנגרלים, והיה בהשגחת ד' שיפול על יום המאוחר, כדי שירווחו ישראל זמן. ואח"כ חשב המן בלבו אולי החודש אינו מצליח והתחיל להגריל על החדשים והתחיל מניסן שעומד בו ולא עלה הגורל, וכן דחהו הגורל מחדש לחדש עד החדש האחרון שהוא אדר... ועז"א "מיום ליום ומחדש לחדש", תחלה דחהו הגורל מיום אל יום ואח"כ מחדש אל חדש...